

دکتر هادی وکیلی در سالروز قیام گوهرشاد از پروژه رضاخان برای منع و کشف حجاب می‌گوید

ذبح فرهنگ ملی پیش پای فرهنگ غربی

نقاشی: آبر حسن روح الامینی

۲

قربان تاغ‌دیر

سازمان علمی و فرهنگی
آستان قدس رضوی اعلام کرد

ویژه‌برنامه‌های دهه ولایت

همزمان با فرارسیدن دهه ولایت و امامت از عید قربان تا غدیر، سازمان علمی و فرهنگی آستان قدس رضوی ویژه‌برنامه‌های متنوعی را تدارک دیده که به برخی از آن‌ها در ادامه اشاره می‌شود. **نمایشگاه حماسه گوهرشاد:** با همکاری مؤسسه‌های بقاع متبرکه، به‌نشر و آفرینش‌های هنری نمایشگاهی با عنوان حماسه گوهرشاد از ۲۱ تا ۲۴ تیرماه در ورودی حرم مطهر رضوی برپا می‌شود که ضمن نمایش نقاشی‌های مرتبط با واقعه گوهرشاد، کتاب‌های مرتبط با موضوع گوهرشاد معرفی خواهد شد.

جشن‌های مردمی «شکوه ولایت»: «شکوه ولایت» عنوان جشن‌های مردمی است که در این دهه خجسته با همکاری مؤسسه آفرینش‌های هنری و مشارکت تشکل‌های مردمی در اطراف حرم مطهر رضوی برگزار می‌شود.

برگزاری نمایشگاه مجموعه آثار خوشنویسی در خصوص امام رضا(ع)، شب‌شعر حماسه واژه‌ها و جشن امامت و ولایت در مجتمع امام خمینی(ره) از دیگر برنامه‌های پیش‌بینی شده مؤسسه آفرینش‌های هنری در دهه ولایت و امامت است.

جشن‌های دانش‌آموزی: جشن نگین ولایت با حضور ۳هزار دانش‌آموز و خانواده‌های آنان، مسابقه سحاب وفا، برگزاری جشن‌ها در مجموعه مدارس امام رضا(ع)، برایابی ایستگاه‌های صلواتی توسط دانش‌آموزان و اولیا، پوشش نصب پرچم سردر منازل و آذین‌بندی مدرسه‌ها، برپایی غرفه عرضه محصولات حجاب و عفاف و... از دیگر برنامه‌های در نظر گرفته شده بنیاد فرهنگی رضوی در این دهه است.

توزیع بسته‌های حمایتی: تهیه و توزیع بسته حمایتی از ۱۰۰تشکل محلی شهر با محوریت ایستگاه‌های صلواتی شامل بسته مشارکتی (تخفیف ویژه) تهیه کتاب، پرچم، برگزاری نشست نقد و بررسی کتاب «روطه»، معرفی کتاب‌های مرتبط با مناسبت‌های ایام دهه ولایت در فضای مجازی، تخفیف ویژه فروش اینترنتی کتاب‌های مرتبط با ایام دهه ولایت و... از جمله فعالیت‌های چاپ و انتشارات به‌نشر در این ایام است.

تدوین طرح‌های محرومیت‌زدایی: دانشگاه امام رضا(ع) نیز برنامه‌های متعددی را ویژه این دهه تدارک دیده که از جمله آن‌ها می‌توان به برگزاری جشن همراه با سخنرانی بصیرتی با عنوان «نقش ولایت در اقتدار نظام اسلامی»، برگزاری کارگاه آموزشی ازدواج آسان با محوریت آموزه‌های دینی، تدوین طرح‌های محرومیت‌زدایی برای روستاهای کم‌برخوردار مشهد، برگزاری اردوهای علمی جهادی در مساجد روستا و... اشاره کرد.

تقلید صاحب نفوذ، یعنی آیت‌الله سیدحسین قمی موجب لبریز شدن کاسه صبر مردم مسلمان و قیام عمومی علیه رژیم شد و این خشم با وجود سرکوب توأم با خشونت و به راه انداختن حمام خون، همچون آواری بر سر رژیم پهلوی فرود آمد. قیام مسجد گوهرشاد، پایانی بر تکاپوهای رژیم برای جایگزینی ساختارهای مشروعیت جدید در جامعه ایران بود؛ به خاک و خون کشیدن مردم در خانه خدا و در پی آن، طی چند ماه بعد، صدور فرمان اجباری شدن کشف حجاب و حمله مأموران به بانوان متدین، عملاً بر آنچه پهلوی در ذهن می‌پروراند، خط بطلان کشید. قیام مسجد گوهرشاد، «نه» بلند مردم ایران به مشروعیت تقلبی‌ای بود که رضاخان می‌خواست آن را نهاده‌نی کند. این «نه» بلند، با وجود سرکوب، آثار و عوارض خود را ۶سال بعد و در جریان اشغال ایران توسط متفقین به خوبی نشان داد و از دید

به وجود آورده بود، منکر شوند.

■ «نه» بلند ایرانیان مسلمان

تلاش پهلوی برای تغییر جایگاه مشروطیت، از طریق انکار علّقه‌های مذهبی مردم یا تغییر دادن روابط ساختاری نهاد دین در جامعه ایرانی آغاز شد. او با اشاره مشاورانش، در سال ۱۳۱۷ش سازمان «مرکز پرورش افکار» را به وجود آورد؛ سازمانی که می‌خواست با کپی‌برداری از نسخه حکومت‌های فاشیستی اروپا، ساختار قدرت نوینی را در ایران با محوریت شاه ایجاد کند و با حذف یا دست‌کم تغییر ساختار و جایگاه دین در ایران، از زیر بار مشروعیت ناشی از آن رها شود؛ اما هم او و هم مشاورانش اشتباه می‌کردند. هر چند که در ابتدای کار، توهین‌های مستقیم رضاخان به علمایی مانند مرحوم آیت‌الله شیخ محمدتقی بافقی به دلیل اختناق شدید حاکم

مأموران سفارتخانه‌های خارجی در تهران هم دور نماند. پرواند آبراهامیان در کتاب «ایران بین دو انقلاب» می‌نویسد: «وابسته مطبوعاتی انگلیس در تهران نیز چنین گزارش می‌دهد: اکثریت وسیع مردم از شاه متنفرند و از هر گونه تغییری استقبال خواهند کرد... به نظر می‌رسد این مردم حتی گسترش جنگ در ایران را به بقای رژیم حاضر ترجیح خواهند داد». قیام مسجد گوهرشاد، بحران مشروعیت رژیم پهلوی را به بالاترین حد خودش رساند و این مسئله تا ۲۲ بهمن سال ۱۳۵۷ گریبان رژیم را رها نکرد.

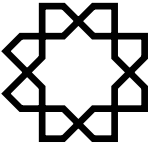
بر کشور، با واکنش‌های شدید روبه‌رو نشد، اما این به معنای بی‌خیالی مردم نسبت به باورهای مذهبی و علمای دینی‌شان نبود. توهین‌های مکرر و بی‌اعتنایی به باورها و عقاید دینی مردم و بازخوردهایی که تا سال ۱۳۱۴ش از این اقدام‌ها حاصل می‌شد، رضاخان و مشاورانش را به این نتیجه غیرواقعی و ابلهانه رساند که می‌توان برای همیشه بر این باورهای نهاده‌نی شده در جامعه، خط بطلان کشید. در تیر سال ۱۳۱۴ تلافی دو موضوع احتمال اجباری شدن کشف حجاب و بازداشت و توهین به یک مرجع

محمدحسین نیکبخت |

۲۱ تیرماه سال ۱۳۱۴، اجتماع مردمی که در اعتراض به بازداشت مرجع تقلید خود و ترویج مظاهر ضددینی و ضدملی، در مسجد گوهرشاد متحصن شده بودند، آماج گلوله عمال رضاخان قرار گرفت و صد‌ها نفر به خاک و خون کشیده شدند. گلوله‌باران خانه خدا را در حالی که مردم در آن پناه گرفته بودند، می‌توان شنیخ‌ترین جنایتی دانست که در دوره پهلوی اول رقم خورد؛ جنایتی که پیامدهای آن، بعدها دامن رژیم را گرفت و زمینه‌ساز سقوط آن شد.

■ پهلوی و بحران مشروعیت

از دوره صفویه به این سو، با رسمی شدن مذهب شیعه در ایران، علما و ساختارهای دینی نقش مهمی در مشروعیت بخشیدن به حکومت‌ها داشته‌اند؛ موضوعی که حامد الگار، استاد برجسته مطالعات اسلامی آن را در کتاب «دین و دولت در ایران: نقش علما در دوره قاجار» به خوبی بررسی و تحلیل کرده است. در آن دوران وقتی علما به دلیل مغایرت رفتار حُکام با موازین شرعی، از پایتخت خارج می‌شدند و به اصطلاح دست به مهاجرت می‌زدند، مشروعیت حکومت به شدت زیر سؤال می‌رفت و حاکمان چاره‌ای جز تسلیم شدن در برابر قدرت دینی علما که مورد حمایت قاطبه مردم نیز بود، نداشتند. نمونه چنین رویکردی را می‌توان در ماجرای مهاجرت صغری و کبرای عهد مشروطه دید؛ زمانی که علما در اعتراض به ستمگری‌های حکومت، تهران را به مقصد حرم حضرت عبدالعظیم(ع) و سپس شهر مقدس قم ترک کردند. رضاخان نیز برای اینکه بتواند حکومت کند، چاره‌ای جز تمکین در برابر خواست ملت و علما برای کسب مشروعیت نداشت؛ اما او ترجیح داد مسیری غیر از این راه را طی کند؛ شاید این مسیر با اشاره مشاوران برجسته وی که بعضاً حقوق‌گیران انگلیس در ایران بودند و بر اساس سیاست‌های استعماری بریتانیا قصد داشتند قدرت و جایگاه دین و به تبع آن علما را در جامعه مسلمان ایران تضعیف کنند، انتخاب شد. مشاوران رضاخان توجه به باستان‌گرایی را به عنوان جایگزینی در برابر مشروعیت دینی عَلم کردند و با این روش کوشیدند هویت ایرانی اسلامی را که طی ۱۴ قرن شکل گرفته و عصر طلایی تمدن اسلامی را

جشنواره

جشنواره رسانه‌ای امام رضا علیه السلام موجب تقویت ارتباط مردم با امام رئوف علیه السلام می‌شود

معاون مطبوعاتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با اشاره به نقش مهم رسانه در زندگی امروزی و اهمیت توجه به ظرفیت‌های آن در حوزه دینی گفت: جشنواره رسانه‌ای امام رضا(ع) و محتوای تولیدشده در قالب‌های مختلف رسانه‌ای این جشنواره موجب تقویت ارتباط مردم با حضرت رضا(ع) می‌شود. فرشاد مهدی‌پور؛ داور بخش خبر، مصاحبه، سرمقاله و یادداشت، گزارش و تیتیر دومین جشنواره رسانه‌ای امام رضا(ع) در گفت‌وگو با آستان‌نیوز افزود: در طول سال و به ویژه در روزهای خاص ولادت و شهادت امام رضا(ع) شاهد برپایی پوشش‌هایی در سراسر کشور هستیم که شور و حال، طراوت، تازگی و جذابیت را در روح و جان مردم کشورمان ایجاد می‌کند و بدون شک این اتفاق حاصل کرامت و برکت خود حضرت است. نکته مهم درباره این پوشش‌ها و رویدادهای مشابه، نقش رسانه در شکل‌گیری و استمرار آن‌هاست که وظیفه بازنمایی و انعکاس گسترده آن‌ها را بر عهده دارد و به توسعه فرهنگ رضوی کمک می‌کند. تمام قالب‌های رسانه‌ای، از محتوای تولید شده برای تلفن همراه یا خبر، گزارش و دیگر قالب‌های رسانه‌ای در این زمینه مؤثر است و بستر ترویج این فرهنگ ناب را فراهم می‌کند. جشنواره رسانه‌ای امام رضا(ع) نیز شامل قالب‌ها و بخش‌های مختلفی است که زمینه تولید محتوای رسانه‌ای گوناگون را فراهم کرده است و همه این قالب‌ها می‌تواند سبب ترویج فرهنگ رضوی و تقویت ارتباط مردم با حضرت رضا(ع) شود.

نیمکت زندگی

چشم از تو بر نمی‌دارم

رقیه توسلی | در مسیر فرعی پرتردد،

۴۰۵ می‌افتد روی دنده لچ و خاموش می‌کند! دو ماشین عقب‌تر تماشاچی‌ام. هوا، چهل درجه است و ساعت، صلات ظهر. صبر مردم بالا نیست انگار. صدای بوق‌ها بلند می‌شود و همه کلافه و غردار فقط منتظرند راه باز بشود. کله‌ای می‌بینم که به اعتراض می‌آید بیرون، هوا می‌کشد و چند تا دهان هم لیچار می‌یافتند!

راننده فتلک دست و پایش را گم می‌کند و تمام زورش را می‌زند بلکه تکانی به ماشین بدهد... جوانمردی از پشت فرمانش می‌پرد

برای کمک و بی‌منت مهربانی می‌کند. شیشه را می‌دهم پایین. صدایی می‌گوید: «لچ نکن پسر! آفررررین. کاش همون دیروز که بابت‌رت دیدم، دست می‌رسوندم. برووو قربونت. بروو».

می‌خندم. خاطرات برایم زنده می‌شوند. از تخصص‌های آقادی‌ای‌ام، یکی همین گپ زدن با خوش رگابش، با پیکانش بود، هر وقت که قالش می‌گذاشت. یک‌باره می‌بینم اکیپی آدم با حلقه گل و میکروفن می‌دوند سمت ۴۰۵. گزارشگر دوربین مخفی از جوان هل دهنده قدردانی می‌کند و توضیح می‌دهد توی دو

ساعت فیلم‌برداری، تنها داوطلب کمک، ایشان بوده. می‌گوید: به نوبه خودتان جهان پهلوانید. تختی فقط روی تُشک کشتی، تختی نبود که.

جوان بی‌ادعا حلقه گل را از گردنش درآورده و دست می‌کشد روی موهایش. یادش به خیر! عین آقادی‌یی... عین بامعرفتی‌اش... عین کاری که کرد... عین پیکان سبزی که تا بود خاطراتش پیرهمه را درآورد اما وقتی دابی‌جان حسابی تعمیرش کرد و بخشیدش به زندانی عیالواری، توی چشم همه‌مان شد بوگاتی. واقعاً شد تنها ماشینیه که عاشقش شدیم.

راه می‌افتم و یاد می‌گیرم که «او» چشم از ما برنمی‌دارد و دوربین کائنات همیشه روشن است. جلوتر می‌بینم کارت خانمی از کیفش می‌افتد و آقای عابری، خانم را مطلع می‌کند.

تا این ساعت، دو تا جهان پهلوان دیدم و خدا می‌داند تا شب تعدادشان می‌رسد به چند نفر...؟! الحمدلله... خیلی روز قشنگی است.

سنجاق

و لقد کرّمنا بنی‌آدم / سوره اسراء، آیه ۷۰